

Διοσκουριάς / Σεβαστόπολις

Περίληψη :

Πόλη της Κολχίδας, σημερινό Σοχούμ. Υπήρξε διαδοχικά αποικία των Μιλησίων (6ος αι. π.Χ.), μέρος του Βασιλείου του Πόντου και οχυρωμένος ρωμαϊκός εμπορικός κόμβος (Σεβαστούπολη) (3ος αιώνας μ.Χ.). Αρχαιολογικά ευρήματα υποδηλώνουν τις σχέσεις της πόλης με την Ελλάδα και τον Εύξεινο Πόντο.

Άλλες Ονομασίες

Διοσκωρίας, Διοσκουρίς, Σεβαστούπολις, Σεβαστόπολις

Γεωγραφική Θέση

Δυτική Γεωργία

Ιστορική Περιοχή

Κολχίδα

Διοικητική Υπαγωγή

Βασίλειο του Πόντου, Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία

1. Ταύτιση

Η Διοσκουριάς (Διοσκωρίας ή Διοσκουρίς) σχετίζεται με την πόλη [Σοχούμ](#) της Αμπχαζίας της Γεωργίας. Στα περίχωρα της σύγχρονης πόλης βρέθηκε ελληνικός οικισμός που πιστοποιείται από την ανεύρεση μιας ελληνικής επιτύμβιας στήλης¹ και καύσεων νεκρών της Κλασικής και Ελληνιστικής περιόδου.

Κάποιοι υποστηρίζουν ότι η Διοσκουριάς ταυτίζεται με το Σοχούμ, άλλοι ότι βρίσκεται στο λιμάνι του και άλλοι ότι έχει καταβυθιστεί. Βρισκόταν στις εκβολές του ποταμού Ανθέμου, βόρεια της [Κολχίδας](#), βορειοδυτικά του ποταμού Φάσιδος. Στην Αρχαιότητα, θεωρούνταν ένα από τα ανατολικότερα σημεία του Εύξεινου Πόντου.² Η πόλη συνδέεται με τους Αργοναύτες, αφού φαίνεται ότι πήρε την ονομασία της από τους Διόσκουρους, που έλαβαν μέρος στην Αργοναυτική Εκστρατεία. Ενδέχεται να υπήρχε τοπική λατρεία των θεών. Έχει επίσης προταθεί, χωρίς πειστικά τεκμήρια, ότι οι γλωσσικές ρίζες της ονομασίας βρίσκονται σε ανάλογη τοπική λέξη, που δεν ήταν ελληνική. Η Διοσκουριάς ιδρύθηκε από τους Μιλησίους (περίπου 540 π.Χ.) και υπήρξε σημαντικός εμπορικός κόμβος έως τον 3ο αιώνα μ.Χ. Κατά τη Ρωμαϊκή και Βυζαντινή περίοδο, φαίνεται ότι ταυτίζεται με τη Σεβαστούπολη.³

2. Ιστορία

Η Διοσκουριάς ήταν αρχαία ελληνική αποικία, αλλά πιθανόν στην ίδια θέση υπήρχε ελληνικός εμπορικός σταθμός πολύ νωρίτερα.⁴ Τη μεγαλύτερη ανάπτυξή της παρουσιάζει η πόλη τον 3ο αι. π.Χ., οπότε και παρατηρείται σύγκρουση μεταξύ γηγενών και του ελληνικού πληθυσμού. Στις αρχές του 1ου αι. π.Χ., ήταν μέρος του [Βασιλείου του Πόντου](#) και ο [Μιθριδάτης Στ΄](#) τη χρησιμοποίησε για καταφύγιο στην προσπάθειά του να ξεφύγει από τους Ρωμαίους (66-65 π.Χ.),⁵ δεδομένου ότι η Διοσκουριάς είχε ταχθεί στο πλευρό του Μιθριδάτη κατά τον πόλεμο. Αυτός είναι και ο λόγος που απέκτησε την αυτονομία της, η οποία εκφράστηκε κυρίως στην κοπή ιδίων νομισμάτων. Με την πτώση του Μιθριδατικού Βασιλείου, οι Ρωμαίοι παραχώρησαν τη Διοσκουριάδα και την ευρύτερη περιοχή της Κολχίδας σε ντόπιους ηγεμόνες. Οι βασιλείς [Πολέμων Α΄](#) και [Πολέμων Β΄](#), καθώς και η βασίλισσα Πυθοδωρίς, φαίνεται ότι είχαν υπό την κατοχή τους την περιοχή περίπου έως το 79 μ.Χ. Στις αρχές του 2ου αιώνα μ.Χ., βρισκόταν στην κυριαρχία των Ρωμαίων, οπότε και η πόλη μετονομάστηκε σε Σεβαστόπολη προς τιμήν του αυτοκράτορα Οκταβιανού. Πιθανόν ο έλεγχος του Ρωμαίου κυβερνήτη της [Καπαδοκίας](#), του Αππιανού, να εκτεινόταν έως τη Διοσκουριάδα, η οποία είχε τείχος με τάφρο, τουλάχιστον την εποχή του

Διοσκουριάς / Σεβαστόπολις

αυτοκράτορα [Αδριανού](#) (117-138).⁶ Η εξουσία της Ρώμης εκτεινόταν και στις γύρω ημιάγριες και ημιαυτόνομες φυλές. Η Διοσκουριάς ήταν ιδρυμένη στη γη της κολχικής φυλής των Σανίγων, οι βασιλείς των οποίων αντλούσαν την εξουσία τους από το Ρωμαίο αυτοκράτορα. Η πόλη υπήρχε και τη Βυζαντινή περίοδο.

3. Οικονομία

Ανασκαφές σε οικισμούς γύρω από το Σοχούμ έφεραν στο φως μεγάλο αριθμό κεραμικών, χρηστικών αντικειμένων, γεωργικών εργαλείων και όπλων.

Ορισμένα είχαν κατασκευαστεί σε τοπικά εργαστήρια. Πολλοί [αμφορείς](#) φέρουν στις λαβές τους τη σφραγίδα ΔΙΟΣ-ΚΟΥ, μια συντομογραφία του «Διοσκουριάς» (μέσα 3ου αι. π.Χ.). Οι αμφορείς έχουν εμφανείς επιρροές από τη [Σινώπη](#) και την [Ηράκλεια](#) και θεωρείται ότι η παραγωγή τους ήταν αποτέλεσμα της ελληνικής επιρροής στην οικονομία και την τέχνη του ανατολικού Εύξεινου Πόντου.

Κάποια άλλα από τα αρχαιολογικά ευρήματα ήταν εισαγόμενα προϊόντα από την Αθήνα, τη Θάσο (5ος-4ος αι. π.Χ.) και τη [Χίο](#). Τα ελληνικά αντικείμενα καθώς και νομισματικά ευρήματα υποδηλώνουν την ύπαρξη στενών σχέσεων μεταξύ της πόλης και του ελλαδικού χώρου. Οι περιοχές του Αιγαίου επί αιώνες προμηθεύονταν από τον Εύξεινο Πόντο τρόφιμα και σκλάβους καθώς και ορισμένα ανατολίτικα προϊόντα που έρχονταν με καραβάνια από την Ασία στον Εύξεινο Πόντο. Ο δρόμος του Καυκάσου από την ενδοχώρα τελείωνε στις πόλεις [Φάσις](#) και Διοσκουριάς. Παράλληλα, όμως, ήταν και ένα σημαντικό εμπορικό κέντρο για τις γειτονικές φυλές του Καυκάσου. Ενδεικτικό της σημασίας της πόλης ως εμπορικού κέντρου για πολλές εθνότητες ήταν οι εβδομήντα –κατ' άλλους τριακόσιες ή εκατόν τριάντα– διαφορετικές γλώσσες που ακούγονταν στην αγορά της.⁷

---

1. Lordkipanidze, O.D., "Monuments of Graeco-Roman Culture on the Territory of Ancient Georgia", *Archeologia* 17 (1966-1967), σελ. 52-58. Νεότερη βιβλιογραφία για τα αρχαιολογικά ευρήματα, βλ. Gabelia, A.N., "Dioscurias" στο Grammenos, D.V.-Petropoulos, E.K. (eds.), *Ancient Greek Colonies in the Black Sea*, Vol. 2, (Publications of the Archaeological Institute of Northern Greece, Nr. 4, Θεσσαλονίκη 2003), σελ. 1229, υποσ. 64-67.

2. Σχετική βιβλιογραφία και νεότερα πορίσματα, βλ. Gabelia, A.N., "Dioscurias" στο Grammenos, D.V.-Petropoulos, E.K. (eds.), *Ancient Greek Colonies in the Black Sea*, Vol. 2, (Publications of the Archaeological Institute of Northern Greece, Nr. 4, Θεσσαλονίκη 2003), σελ. 1215-1265.

3. Στράβ. 1.3.2, 2.5.25, 11.2.12-16· Plin., *HN* 16· Pomp. Mela, *De Chorogr.* 1.19.3-5· Amm. Marc. 22.8.24· Στέφ. Βυζ., βλ. λ. «Διοσκουριάς»· Αργ., *Ευξ.* 10.4· Head, B.V. – Hill, G.F. – MacDonald, G. – Wroth, W., *Historia Numorum, A Manual of Greek Numesmatic*² (Oxford 1911), σελ. 495-496· Lordkipanidze, O.D., "Colchis in Antiquity", *Archeologia – Rocznik Instytutu Historii Kulturu Materialnej Polskiej* 19 (1968), σελ. 35, σημ. 53.

4. Στράβ. 9.2.16-7· Plin., *HN* 6.5.

5. *Ins. Delos 1572· OGIS* 371-372, 529· Στράβ. 11.2.17-18, 12.3.1, 12.3.28. Αππ., *Μιθριδ.* 15, 101· *IGR* III.112, III.115.

6. *IGR* III.3· Αππ., *Ευξ.* 14-15.

7. Στράβ. 11.5.6.

Βιβλιογραφία :

Διοσκουριάς / Σεβαστόπολις

	Magie D. , <i>Roman Rule in Asia Minor. To the End of the Third Century after Christ, I-II</i> , Princeton – New Jersey 1950
	Winfield D., Bryer A. , <i>The Byzantine Monuments and Topography of the Pontos, 1 (With Maps and Plans by R. Anderson, and Drawings by J. Winfield)</i> , Birmingham 1985, <i>Dumbarton Oaks Studies</i> 20
	Jones A.H.M. , <i>The Cities of the Eastern Roman Provinces, 2</i> , Oxford 1971
	Braund D. , <i>Georgia in Antiquity. A History of Colchis and Transcaucasian Iberia, 550 BC - AD 562</i> , Oxford 1994
	Brašinskij I.B. , "Recherches soviétiques sur les monuments antiques des régions de la Mer Noire", <i>Eirene</i> , 7, 1968, 114-115
	Kalandadze A.N. , <i>Archaeological Monuments of the Sukhumi Mountains</i> , Sukhumi 1954
	Kacharava D. , "Greek Imports of Archaic and Classical Times in Colchis", <i>AA</i> , 1995, 63-73
	Kvirkvelia G. , "On the Early Hellenistic Burials of North-Western Cochis", <i>Archeologia – Rocznik Instytutu Historii Kulturu Materialnej Polskiej</i> , 19, 1968, 75-82
	Lekvinadze V.A. , "Oboronitel'nye sooruzheniia Sebastopolisa", <i>SovArkh</i> , 1, 1966, 203-210
	Lordkipanidze O.D. , "Colchis in Antiquity", <i>Archeologia – Rocznik Instytutu Historii Kulturu Materialnej Polskiej</i> , 19, 1968, 35-41
	Lordkipanidze O.D. , <i>Drevnaja Kolchida. Myf i Archeologija</i> , Tbilisi 1979
	Shervashidze L.A., Solov'ev L.N. , "Issledovanie drevnego Sebastopolisa", <i>SovArkh</i> , 3, 1960, 171-79
	Trapš M.M. , "Nekotorye itogi arkhelogicheskogo issledovaniia Sukhumi v 1951-1953 gg.", <i>SovArkh</i> , 23, 1955, 206-227
	Tsetskhladze G.R. , "Coins of Dioscurias from the Taurian Chersonese", <i>VDI</i> , 4, 1989, 91-95
	Ziebarth E. , "Dioscurias (Διοσκουριάς)", <i>RE</i> 5.1, 1903, 1123-1125

Δικτυογραφία :

	Dioscurias
--	------------

<http://www.perseus.tufts.edu/cgi-bin/ptext?lookup=strab.+11.2.18-11.2.18>

Γλωσσάριο :

	οξύπθμενος αμφορέας, ο
--	------------------------

Χρηστικό οβάλ αγγείο με κάθετες λαβές αμφίπλευρα, με το οποίο μεταφέρονταν κυρίως υγρά εμπορεύματα, όπως το περιφημο χιώτικο κρασί. Το συγκεκριμένο αγγείο αποθηκεύεται πιο εύκολα σε σχέση με τους αμφορείς που διαθέτουν μεγάλη βάση. Τοποθετούνταν σε βάση θαμμένη στο έδαφος.

Πηγές

Αππιανός, *Μιθριδάτειος* 15, 101.

Αρριανός, *Περίπλους Ευξείνου Πόντου* 10.4, 14-15.

Διοσκουριάς / Σεβαστόπολις

Στράβων 1.3.2, 2.5.25, 9.2.16-7, 11.2.12-18, 12.3.1, 12.3.38.

Ammianus Marcellinus 22.8.24.

Plinius, *Historia Naturalis* 6.5, 16.